

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

§. II. An obliget lex vsu non recepta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

secularis prohibens, vel iubens aliquid sub pœna temporali, non videtur ad peccatum mortale obligare, nisi cum id, quod prohibet, aut iubet, per aliam legem diuinam, naturalem, aut canonicam esset sub pœna peccati mortalis prohibitum, vel iustum: quod probatur tum ex consuetudine quæ ita huiusmodi leges interpretata est, tum quia legum ciuiliu cōditores præsertim antiqui non pœnas spirituales, sed temporales tantum respiciunt, *et constat. ex l. 1. ff. de iust. & iur. & ex cap. facta dist. 4.*

13 Dicitur autem lex iusta & ex fine, quando scilicet ordinatur ad bonum commune, & ex actore, quando scilicet lex lata non excedit potestatem ferentis, & ex forma, quando scilicet secundum æqualitatem proportionis imponuntur subditis onera in ordine ad bonum commune, & ex natura, quando scilicet est de rebus in se iustis: quemadmodum iniusta lex dicitur vel ex fine, sicut cum aliquis Præsiciens leges imponit onerosas subditis non pertinentes ad utilitatem communem, sed magis ad propriam cupiditatem, vel gloriam; vel etiam ex actore, sicut cum aliquis legem fert ultra sibi commissam potestatem: vel etiam ex forma, puta cum inæqualiter onera multitudini dispensantur, etiamsi ordinentur ad bonum commune: vel etiam ex natura, quando scilicet est de illicitis, puta contra ius naturale aut diuinum, *S. Tho. ab omnibus receptus p. 2. q. 96. art. 4. Graff. par. 1. lib. 2. c. 10.*

num 19. Sylu. in ver. lex nu. 5. & alij communiter. ad iustitiam tamen legis requiritur iustitia secundum omnes causas simul, quamuis ad iniustitiam sufficiat iniustitia secundum vnā, quia bonum ex totali, & integra causa, malum ex singulis defectibus. *Sylu. ibidem, & est communis Theologorum sententia.*

§. II.

An obliget lex vsu non recepta.

14 **P** Utant nonnulli Doctores, ad legis obligationem non requiri acceptationem Populi, præsertim si leges sint suauis, & faciles, & cōmune bonū respiciāt, quia iustitiam. *14* Possunt Superiores punire transgressorem statim ac lex sufficienter est promulgata nulla Populi spectata acceptatione. *Ita Suar. in tract. de legib. lib. 3. cap. 19. & alij apud Bonacin. eod. tract. disp. 1. q. 1. pun. 4. num. 27.* communior tamen est sententia aliorum asserentium legem humanam, antequam recipiatur saltem per maiorem partem vniuersitatis, non ligare, quoniam promulgari videtur sub hac conditione, si recipiatur saltem per maiorem partem. *c. in istis §. leges dist. 4. l. de quibus ff. de legib. glos. in cap. 1. de Treug. & Pac. quam communiter sequuntur DD. ut d. Felin. in d. cap. 1. n. 6. vers. lex noua Bart. conf. 144. & in l. fin. §. sed cum antiquitus C. de Curat. furios. Alex. conf. 132. n. 1. & 2. ubi dicit hanc esse magis cō-*
mu-

- munem Socin. Iun. conf. 32. n. 47. vol. 3. Mantio. de Tacit & ambig. conuent. tom. 1. lib. 5. tit. 13. n. 35. Ruin. conf. 13. n. 27. & 28. lib. 2. Couar. var. lib. 2. cap. 16. n. 6. vers. Quinto sunt Menoch. de Presumpt. lib. 2. presump. 2. n. 1. Gutier. de iuram. confir. par. 1. c. 38. n. 9. Sanchez. de matrim. lib. 3. disp. 18. n. 1. Nauar. in man. cap. 23. n. 41. & 62. & conf. 1. n. 23. & seq. de constit. Dian. par. 1. tract. 10. ref. 1.
- 16 præsumentum est enim eam legē, quæ à Rep. non recipitur, minime ei conuenire. ex quo infert. Felin. loco cit. n. 13. vers. considerando.
- 17 *ra secundo*, quod ad legem abrogandam non requiritur scientia Principis, qui nouerit, legem vsu non recipi, & nihilominus tolleretur ipsius non vsu, quia sufficit tacitus Principis consensus, qui consistit in tacita illa conditione, si recipiatur, sub qua lex initio sancitur ut dicit Azor par. 1. inffit mor. lib. 5. d. cap. 4. quest. 2. Bonacin. tom. 2. d. disp. 1. q. 1. pun. 4. num. 45. & notant omnes in cap. fin de consuet. quicquid dicat Sylu. in ver. lex num. 6. dict. 4. & alij apud Dian. par. 1. tract. 10. ref. 4.
- 18 Vsu autem recepta lex non dicitur, si Populus, aut maior pars prosequitur facere, quod ante legis promulgationem facere consueuerat, siue Populus sciat legē promulgatam esse, siue ignoret Nau. conf. 1. num. 25. & 26. de Constit. ubi hanc dicit esse veriorē opinionem Azor. par. 1. lib. 5. c. 4. vers. nihilominus Garc. de benefice. par. 11. cap. 5. num. 155. Neque diceretur vsu recepta, si ab aliqui-

bus lex obseruetur, quemadmodum enim tunc dicitur vsu recepta, quando tota Resp. vel eius maior pars eam obseruat, quamuis aliqui contra legem faciant, ita recepta vsu non censetur, quando vel tota Resp. vel maior pars eam non obseruat, licet ab aliquibus obseruetur. Felin. in d. cap. 1. nu. 11. limit. 2. de Treug. & pac. Suar. de legib. lib. 4. cap. 16. n. 9.

19 Non tamen tollitur lex simpliciter per non vsu, puta quia per longum tempus legis casus non euenierit, sed requiritur contrarius vsus contra legem. Azor. 1. par. lib. 5. d. cap. 4. quest. 7. Put. decis. 1. nu. 3. lib. 1. Curt. iun. conf. 129. num. 12. par. 1. Mantio. de Tacit. & ambig. lib. 5. tit. 12. num. 38. & seq. Seraphin. decis. 153. nu. 2. Megal. in Promptuar. ver. abrogatio legis n. 6. nisi talis non vsus includeret æquipollenter actum contrarium legitunc enim per huiusmodi non vsu tolleretur Nau. conf. 1. nu. 2. de consuet. Bonacin. d. disp. 1. q. 1. pun. ult. §. 3.

Sed pro maiori huius rei intelligentia distinguendum est, aut sermo est de lege ciuili, & tunc admit tēda est sententia affirmās, requiri acceptationem populi ad legis obligationem, quia Rex seu Princeps à Populo habuit potestatem l. 1. ff. de constit. princip. Cou. practic. cap. 1. num. 2. ubi dicit, quod Deus ipse ab ipso natura iure liberā fecisse videtur gentibus potestatem sibi Principes, Reges, & Magistratus constituendi: vnde Rex seu Princeps Populum, & eius potestatem representat vt

dicit S. Thom. 2. 2. q. 97. art. 3. ad 3. Caiet. tract. 2. Apolog. de Compar. auctor. Pap. & Concil. par. 2. c. 9. & ideo verisimile est, Populum non aliter dedisse Principi potestatem condendi leges, nisi ipse etiam Populus per acceptationem consentiret, vt constat ex antiquissimo Populi Romani ritu, pro ut refert Couar. pp. qq. lib. vn. c. 1. num. 3.

21 Si verò sermo sit de lege canonica, tunc non requiritur acceptatio populi ad legis obligationem: cum enim Summus Pontifex à Deo potestatem accipiat iuxta cap. nouit. de Iud. extrau. vnic. de consuet. extrau. vnam sanctam de maior. & obed. & docet Couar. loco cit. num. 2. Caiet. in tract. de Roman. Pontif. instit. cap. 3. & alij communiter, consequens est, vt possit validè, & efficaciter operari independentè à consensu Populi. *cap. consequens dist. 11. Sylu. loco cit. nu. 6. Suar. in d. tract. de legib. lib. 4. cap. 16. num. 2. & seq. Dian. p. 1. tract. 10. ref. 1. in fin. & par. 7. tr. 1. ref. 28. Vnde esset contra fidè*

22 Deo potestatem accipiat iuxta cap. nouit. de Iud. extrau. vnic. de consuet. extrau. vnam sanctam de maior. & obed. & docet Couar. loco cit. num. 2. Caiet. in tract. de Roman. Pontif. instit. cap. 3. & alij communiter, consequens est, vt possit validè, & efficaciter operari independentè à consensu Populi. *cap. consequens dist. 11. Sylu. loco cit. nu. 6. Suar. in d. tract. de legib. lib. 4. cap. 16. num. 2. & seq. Dian. p. 1. tract. 10. ref. 1. in fin. & par. 7. tr. 1. ref. 28. Vnde esset contra fidè*

23 dicere, Summum Pontificem non posse cōdere legem aliquam independentè à Populo, vel à contrario vsu, vt rectè notant DD. apud Dian. dist. par. 7. tract. 1. ref. 28. versiculo quarto, & quinto. Propterea constitutiones

24 Papæ eo ipso quod sunt promulgatæ censentur effectuatæ, nec potest contra illas induci nō vsus, neque contrarius vsus, nisi data scientia ipsius Papæ, vt dixit Rota com. Card. Canaler. decis. 423. n. 4. & ita etiam tenent alij DD. apud

Bonacin. de Censur. in partic. disp. 2. q. 3. pun. 16. §. 15. num. 14. vers. 4.

Hoc tamen intelligendum est, quando constat, vel ex coniecturis sufficienter colligitur, Papam velle independentè ab acceptatione Populi obligare vt *di. Bonacin. d. tract. de legib. disp. 1. q. 1. pun. 4. nu. 28. & 29. Dian. p. 7. tr. 1. ref. 28* puta si in lege, seu constitutione

25 addit decretum irritans, quod impedit contrarium vsum, seu quid simile. *Mantic. de Facit. & ambig. lib. 5. tit. 13. num. 42. Dian. vbi supra d. ref. 28. vers. Sexto Bonacin. de legib. disp. 1. q. 1. pun. 4. num. 29.*

26 Secus dicendum videtur, si non constet de hac intentione Summi Pontificis, tunc enim consuetudo contraria derogat etiam Sacris canonibus, seu Pontificijs constitutionibus, modò sit rationabilis, & legitimè præscripta *ex cap. fin. de Consuet. vt. notat etiam Bonac. loco cit. & tunc consuetudo huiusmodi non assumit vires ex tacito consensu Populi, sed ex auctoritate ipsius Summi Pontificis permittentis, & concedentis in d. cap. fin. induci consuetudinem, contra canones, vt post Abb. & Fel. d. Burbos. de offi. & pot. Episc. par. 3. all. 93. num. 29. Dian. par. 7. tract. 1. ref. 28. vers. Quinto. vbi notat, ita esse intelligendos DD. qui asserunt leges Pontificias non obligare, nisi acceptentur à Populo.*

27 Idem de statutis, seu legibus ab Episcopo latis dicit *Suar. in tract. de legib. lib. 4. cap. 16. cui adde Greg. de Valent. in Analys. fid. Cathol. lib. 7. c. 7. vers. ceterum alie due res sunt*

sunt, & alios apud Barbof. loco cit. par. 1. tit. 1. cap. 1. num. 19. & seq. & par. 3. alleg. 50. num. 1. & alleg. 88. num. 8. vbi dicunt, quod potestas Episcopi à Papa, qui est vniuersalis Pastor, deriuatur iuxta c. ita Dominus distin. 19. ex quo S. Tho. 2. 2. q. 39. art. 3. & alij apud Barbof. loco cit. d. par. 1. tit. 1. cap. 1. num. 20. inferunt, posse Romanū Pontificem Episcoporum iurisdictionem tollere, minuere, restringere, mutare, aut variare, vt in cap. multum 3. q. 6.

30 Si verò lex per omnia disponat, quod ius diuinum, vel naturale, tunc nulla contraria tolli potest consuetudine, quæ dicenda est verius in hac parte corruptela d. cap. fin. de consuet. S. Thom. 1. 2. q. 97. art. 3. ad p. & alij communiter.

31 Vnde non potest Iaicus acquirere iurisdictionem in Clericos, cū de iure diuino sint exempti. c. si Imperator dist. 96. c. relati. 1. q. 1. c. quamquam de censib. in 6. Alciat. in cap. cum non ab homine num. 2. de Iudic. Vulp. in Prax. Iudic. For. Eccles. cap. 41. num. 1. Bonacin. de legib. disp. 10. q. 2. pun. 1. §. 1. nu. 3. & alij plures apud Dian. p. 1. tract. 2. ref. 1. & par. 5. tract. 1. ref. 2. 1. vbi id probat ex diuersis Concilijs, & præcipuè ex Tridentino sess. 25. de ref. cap. 20.

Addit Baldell. in disp. Theol. to. 1. lib. 5. disp. 39. num. 10. quem refert, & sequitur Dian. par. 5. trac. 1. ref. 2. 1. quod quando lex canonica ab initio resistit alicui consuetudini inducendæ, eamque reprobat, vt irrationabilem, non potest postea talis consuetudo ita

inualescere, vt abroget legem. 33
 Obseruat etiam Felin. in d. cap. 1. num. 8. de Treug. & Pac. quod licet lex consona sit iuri diuino, aut naturali, tamen si quid ei adijciatur, istud additum contraria potest consuetudine abrogari.

§. III.

Quod tempus requiratur ad abrogandam legem.

SI loquimur de lege nunquam obseruata, tunc si conditor legis sciat desuetudinem, & non punit transgressores cum possit, non est opus tempore, sed sufficienti tot actus maioris partis populi contra legem, ex quibus eliciatur superioris tolerantia Nar. conf. 44. num. 6. de sent. excom. Put. decis. 1. num. 3. lib. 1. videlicet duo, vel tres actus secundum Azor. d. cap. 4. quest. 6. Benintend. decis. 13. num. 10. Dian. par. 1. tract. 10. ref. 7. vbi etiam notat, non esse necessarium, quod isti actus fiant in præsentia Principis Legislatoris, ve eo sciente, sed satis esse, si fiant scientibus Auditoribus Regijs, vel Episcopis, non tamen sufficeret probare vnum actum, quamuis esset notorius toti populo Put. loco cit. Bonacin. de legib. disp. 1. q. 1. pun. ultim. §. 3. nu. 32. nisi esset successiuus, & haberet continuationem per tempus, intra quod induci potest consuetudo Barbof. in cap. ult. num. 16. de consuet. per text. in c. cum in beneficio de Prab. in 6.

Aut conditor legis ignorat desuetu-